

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра теорії і методики фізичного виховання

Дипломна робота (проєкт)
магістра

з теми: **«ОРГАНІЗАЦІЙНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ
РЕАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОЇ СКЛАДОВОЇ СУЧАСНОГО
ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ»**

Виконала: студентка 2 курсу, групи FKS1-M21
спеціальності 017 Фізична культура і спорт)
Козярська Дарина Олександрівна

Керівник: **Юрчишин Ю. В.**, кандидат наук з
фізичного виховання та спорту, доцент

Рецензент: **Гакман А. В.**, доктор наук з
фізичного виховання та спорту, професор

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. БАЗОВІ ПОЛОЖЕННЯ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОЇ СКЛАДОВОЇ ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	8
1.1. Олімпійський рух у сучасному суспільстві: гуманістична сутність та соціальна значущість	8
1.2. Характеристика основних понять культурно-освітньої спрямованості сучасного олімпійського руху	13
1.3. Реалізація етичних принципів в олімпійському русі як складова культури суспільства.....	21
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	28
2.1. Методи дослідження	28
2.2. Організація дослідження.....	31
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОЇ СКЛАДОВОЇ СУЧАСНОГО ОЛІМПІЙСЬКОГО РУХУ	33
3.1. Культурно-освітня складова олімпійського руху в стратегії його розвитку.....	33
3.2. Олімпійський фонд культури та спадщини як складова діяльності МОК щодо розвитку культурно-освітньої складової сучасного олімпійського руху	45
3.3. Культурно-освітня складова олімпійського руху як предмет обговорення на сесіях Міжнародної олімпійської академії.....	49
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	71

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

КДФК	– Київський державний інститут фізичної культури
ЛДУФК	– Львівський державний університет фізичної культури
МОА	– Міжнародна олімпійська академія
МОК	– Міжнародний олімпійський комітет
МЦОД	– Міжнародний центр олімпійських досліджень та освіти
НОК	– Національний олімпійський комітет
НУФВСУ	– Національний університет фізичного виховання і спорту України
ОАУ	– Олімпійська академія України
ОКОІ	– Організаційний комітет Олімпійських ігор
ПДАФКС	– Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
ХДАФК	– Харківська державна академія фізичної культури
ЦОД	– Центр олімпійських досліджень та освіти
OVER	– програма навчання олімпійським цінностям

ВСТУП

Актуальність теми. Олімпійський спорт – одне з найдивовижніших явищ в історії людства. Зародившись у Стародавній Греції у 776 р. до н. е. Олімпійські ігри проводилися понад 1000 років та були однією з найважливіших частин не лише еллінської цивілізації, а й посідали гідне місце в історії Стародавнього Риму (146 р. до н. е. – 394 р.). Завершивши давньогрецький цикл у 394 р., Олімпійські ігри відродились у позаминулому столітті у зовсім нових історичних умовах після 1500 років повного забуття [19].

Основи сучасного олімпізму були закладені ініціатором відродження Олімпійських ігор бароном П'єром де Кубертенем наприкінці XIX ст. Саме він уперше сформулював доктрину філософії олімпізму, що базувалась на загальнолюдських моральних засадах.

Сучасний олімпійський рух – наймасштабніше соціальне явище нашої епохи, до участі в якому залучено представників світової спільноти із понад 200 країн. У цьому соціально, політично й ідеологічно складному суспільному русі основними є такі прогресивні олімпійські принципи, як неприпустимість політичної, расової й релігійної дискримінації, визнання суверенітету й рівноправності національних спортивних організацій, невтручання в їхнє внутрішнє життя, демократичні основи організації руху, участь у боротьбі за досягнення загального миру [34].

На думку фахівців, в умовах розвитку сучасного світового суспільства, для якого характерними є складні міжполітичні відносини, девальвація культурних та моральних цінностей що, в свою чергу, є головною причиною системної кризи цивілізації, стратегічної важливості набуває боротьба за розвиток ідей олімпійського руху, за дотримання цінностей олімпізму та збереження історико-культурної спадщини Олімпійських ігор [35].

Назрілим питанням наукових досліджень є і систематизація змісту культурно-освітньої складової сучасного олімпійського руху, який постійно розвивається, зокрема: накопичених знань, норм, цінностей, зразків поведінки, підходів до організації та проведення Олімпійських ігор, культурно-освітніх

програм та проєктів, динаміки питань, що розглядаються на сесіях та конгресах МОК. Дослідження саме цих складових дозволяє висвітлити їх роль та місце в олімпійському русі в різні періоди історії, окреслити тенденції та спрогнозувати динаміку розвитку культурно-освітніх програм.

Актуальність зазначеної проблематики в сучасних умовах розвитку олімпійського руху обумовлена і наявністю протиріч як на теоретичному, так і на практичному рівнях, а саме:

- між гуманістичним потенціалом олімпійського руху та прагматичним ставленням значної кількості представників ділових кіл, політиків, спортивної громадськості до розвитку олімпійського руху;

- між боротьбою МОК за розвиток культурно-освітньої складової олімпійського руху та низькою увагою до розробки шляхів її використання у переважній більшості країн-учасниць олімпійського руху;

- між соціальною значущістю олімпійського спорту в житті світової спільноти та недостатнім використанням його культурно-освітнього потенціалу в освітніх програмах закладів освіти, в роботі державних та громадських установ спортивного профілю;

- між потребою у гуманітарному розвитку суспільства та низькою увагою до використання ціннісного мультикультурного потенціалу олімпійського спорту у вирішенні цього питання.

Актуальність зазначених проблем, їх важлива соціальна значущість обумовили вибір теми кваліфікаційного дослідження та визначили його мету і завдання.

Об'єкт дослідження – культурно-освітня складова сучасного олімпійського руху.

Предмет дослідження – історичні, організаційні та методологічні засади реалізації культурно-освітньої складової сучасного олімпійського руху.

Мета дослідження – на основі системного аналізу дослідити проблемне поле, ретроспективу, стан та тенденції розвитку культурно-освітньої складової міжнародного олімпійського руху.

Завдання дослідження:

1. За даними наукових досліджень комплексно проаналізувати проблему формування культурно-освітньої складової сучасного олімпійського руху та актуальність цього дослідження для спортивної науки.
2. Здійснити теоретичне обґрунтування соціальної значущості та окреслити структуру культурно-освітньої складової сучасного олімпійського руху.
3. Визначити історичні аспекти формування та дослідити особливості динаміки культурно-освітнього компонента сучасного олімпійського руху.
4. Окреслити організаційні умови функціонування культурно-освітньої складової сучасного олімпійського руху.

Методи дослідження. Кваліфікаційне дослідження базувалось на застосуванні комплексу методів наукового пізнання, що були об'єднані у три групи:

- теоретичні наукові методи: аналіз і синтез; абстрагування; узагальнення; індукція та дедукція;
- емпіричні наукові методи: анкетування, бесіди з викладачами та студентами закладів вищої освіти, фахівцями галузі, у процесі яких було визначено місце і роль культурно-освітньої складової олімпійського руху в освітніх програмах закладів освіти; визначено проблеми, що мають місце в діяльності регіональних центрів олімпійських досліджень та освіти, й шляхи їх подолання, було систематизовано місця дислокації спортивних експозицій в Україні;
- методи математичної статистики: застосовувались для опрацювання матеріалів опитувань з використанням пакета стандартних програм (MS Excel; Statistica – 10.0).

Практичне значення одержаних результатів. Практична значущість роботи полягає в тому, що олімпійський рух, його ідеї та практика отримали власне культурологічне освітлення як фактор гуманітарного розвитку суспільства загалом та особистості зокрема; отримані результати, узагальнюючі висновки,

цільові пропозиції можуть бути використані для вирішення широкого кола актуальних практичних проблем гуманізації, підвищення духовно-моральної цінності олімпійського та спортивного руху в молодіжному середовищі. Для розширення змісту й підвищення якості підготовки фахівців у галузі фізичної культури і спорту на всіх рівнях фахової освіти; для вдосконалення системи олімпійської освіти, поширення філософії і цінностей олімпізму.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дипломної роботи магістра обговорювались на звітній науковій конференції студентів, магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський 5-6 жовтня 2021 року).

Публікації. Результати дослідження за темою кваліфікаційної (дипломної) роботи магістра висвітлені в одній науковій статті.

Структура та обсяг дипломної роботи магістра. Роботу викладено на 75 сторінках, з яких 69 основного тексту, вона містить 9 рисунків та 4 таблиці. Дипломна робота складається з переліку умовних позначень, вступу, трьох розділів, висновків, списку 57 використаних літературних джерел.

ВИСНОВКИ

1. Авторитет міжнародного олімпійського руху, його успішний розвиток залежать не тільки від якісної організації Олімпійських ігор, але й плідної реалізації заходів культурно-освітньої спрямованості, що мають істотний вплив на формування позитивного іміджу міжнародної олімпійської системи загалом та Міжнародного олімпійського комітету зокрема в очах світової громадськості.

З метою сприяння розвитку олімпійського руху 2014 р. на 127 Сесії МОК було прийнято «Порядок денний 2020» – документ, в якому прописані стратегічні напрями, реалізація яких сприятиме вирішенню актуальних питань функціонування міжнародної олімпійської системи. Дослідження свідчать, що понад 40 % загальної кількості рекомендацій пов'язані з питаннями реалізації культурно-освітньої складової олімпійського руху.

Прийняття даного документа обумовило суттєві зміни як в діяльності МОК, так і у розвитку олімпійського руху, що спрямовані на захист олімпійських цінностей та зміцнення ролі спорту в житті суспільстві. Досягнення, яких вдалося домогтися за останні шість років «Порядку денному 2020», заклали міцну основу для майбутнього розвитку гуманістичного та гуманітарного потенціалу олімпійського спорту.

2. Аналіз тематики сесій Міжнародної олімпійської академії, що проходять в Олімпії (Греція) з 1961 р., дозволяє говорити, що понад 90 % із них безпосередньо охоплювали тематику олімпізму, олімпійської освіти, культурної спадщини Олімпійських ігор. При цьому, якщо в 1960-х роках олімпійська освіта розглядалась як педагогічна діяльність, спрямована на поширення ідей олімпізму, з 1990-х років тематика сесій охоплює актуальні для олімпійського руху питання допінгу, жіночого спорту, взаємодії структур олімпійського руху з комерційними установами тощо, що дозволяє говорити про істотне розширення змістового наповнення поняття «олімпійська освіта». Діяльність мережі олімпійських музеїв, що діє під патронатом МОК та налічує 27 установ, є вагомою складовою у збереженні та популяризації історичної спадщини олімпійського руху,

використанні його культурно-освітнього потенціалу в гуманітарному розвитку суспільства. Аналіз спрямованості діяльності зазначеної групи музеїв (50 % з яких у діяльності переважно орієнтуються на висвітлення історичної спадщини спортивного та олімпійського руху; 39 % – мають меморіальну спрямованість; 11 % – комплексний характер), дозволяє відзначити істотні зміни в їх роботі, що пов'язано з розширенням їх взаємодії, розширенням освітніх програм, використанням дистанційних технологій.

3. Міжнародним олімпійським комітетом офіційно визнано 43 Центри олімпійських досліджень та освіти, що знаходяться у 24 країнах світу. Завдяки регулярному обміну досвідом та чітко скоординованій роботі Центрів, відбувається аналіз актуальних проблем олімпійського руху, постійне поповнення інформації з олімпійського спорту та олімпійської освіти; висвітлення результатів наукових досліджень у презентаціях провідних фахівців галузі, а також допомога закладам освіти, що прагнуть проводити дослідження в цій галузі.

Важливим питанням в реалізації культурно-освітньої складової сучасного олімпійського руху є підготовка фахівців, здатних працювати у зазначеному напрямі та усвідомлювати його значущість як для розвитку олімпійського руху, так і для гуманітарного розвитку суспільства загалом.

4. До основних проблем, що мають місце у впровадженні питань, пов'язаних з культурно-освітньою складовою олімпійського руху як елементу якісної підготовки фахівця галузі, можна віднести незначну кількість інформації про розвиток культурно-освітньої складової олімпійського руху (6,28 бала), недовільну кількість фахівців, здатних до ефективного впровадження зазначених питань у викладання освітнього матеріалу (5,73 бала), незначну кількість спеціалізованих навчальних видань (4,83 бала) тощо. Одним з найефективніших шляхів у вирішенні цих проблем є розширення та доповнення освітніх програм підготовки фахівців галузі питаннями, що пов'язані з культурно-освітньою складовою сучасного олімпійського руху (6,64 бала), активізація науково-дослідної роботи із зазначеної проблематики (5,12 бала), організація та

проведення наукових конгресів, конференцій та семінарів різного рівня з метою сприяння обміну досвідом між фахівцями галузі (4,97 бала) тощо.

5. Дослідження дозволили запропонувати алгоритм удосконалення впровадження олімпійської освіти в підготовку фахівців сфери фізична культура і спорт, який складається з концептуального, діагностико-прогностичного, потребо-мотиваційного, змістового, методичного та контрольного-оцінного компонентів та може бути рекомендований для впровадження в роботу закладів вищої профільної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексєєнко Г. Деякі виховно-освітні аспекти олімпізму та шляхи гуманізації сучасного спорту. V Міжнар. наук. конгр. «Олімпійський спорт та спорт для всіх». Київ, 2001. С. 62.
2. Аннан К. Діалог культур та цивілізацій в оцінці керівників ООН. Діалог та партнерство цивілізацій: міжконфесійний та кроскультурний виміри. Львів, 2010. С. 10-113.
3. Аристова Л. С. Формування у старшокласників естетичного ставлення до мистецтва в процесі вивчення художньої культури: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Інститут проблем виховання АПН України. Київ, 2008. 25 с.
4. Барінова І. В. Стан та шляхи вдосконалення олімпійської освіти та виховання учнівської молоді: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту: 24.00.01. Національний університет фізичного виховання та спорту України. Київ, 2010. 27 с.
5. Бахтін М. М. Естетика словесної творчості. Львів: Мистецтво, 2016. 445 с.
6. Богданова М. А. Культурний зміст олімпізму: від античності до сьогодення. Альманах сучасної науки та освіти. Вільнюс: Грамота, 2010. № 1(32): в 2-х ч. Ч. II. С. 20-24.
7. Бубка С. Олімпійський спорт у суспільстві: історія розвитку та сучасний стан. Київ: Олімпійська література, 2012. С. 238.
8. Булатова М. Олімпійській академії України – 25 років: сторінки історії та сьогодення. Наука в олімпійському спорті, 2016, 3. С.14-40.
9. Булатова М. Система олімпійської освіти в Україні (1991–2006): методологія та практичні результати. Сучасний олімпійський спорт та спорт для всіх. Матеріали X міжнар. наук. конгр, 2006. С. 38-40.
10. Булатова М. М., Бубка С. Н. Культурна спадщина Стародавньої Греції та Олімпійські ігри. Київ: Олімпійська література, 2012. 408 с.

11. Булатова М. М. XXIII зимові Олімпійські ігри. Пхьончхан 2018. Київ: 2017. 64 с.
12. Вацеба О. М., Герцик М. С., Ільків О. С., Керецман Т. М. Особливості використання засобів олімпійської освіти на уроках англійської мови у початковій школі. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. 2015;129(2). С. 110.
13. Горбань А. В., Булавинцева Ю. Н. Олімпійська детермінанта античного світогляду та культури. Культура народів Причорномор'я. 2012. С. 169-173.
14. Гуслістова І. І. Аксиологічний вимір олімпійської освіти. XI Міжнар. наук. конгр. «Сучасний олімпійський спорт та спорт для всіх». Рига, 2007. С. 20.
15. Дивінська О. В. Олімпійська освіта майбутніх спеціалістів фізичної культури та спорту на основі особистісно орієнтованого підходу: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Волгоградська державна академія фізичної культури. Волгоград, 2003. 29 с.
16. Єрмолінська Є. А. Предмети мистецтва у парадигмі сучасної освіти. Педагогіка мистецтва, 2012 (2). С. 1-10. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://www.art-education.ru/AE-magazine/>
17. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2004. 212 с.
18. Єрмолова В. М. Олімпійська освіта: теорія і практика: навч. пос. Київ, 2011. 335 с.
19. Єрмолова В. М. Теоретико-практичні засади інтеграції олімпійської освіти в навчально-виховний процес школярів: автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання та спорту: 24.00.01. Національний університет фізичного виховання та спорту України. Київ, 2010. 27 с.
20. Закович М. М. Українська та зарубіжна культура: навч. посіб. Київ: т-во «Знання», 2000. 622 с.
21. Зеленська Н. О. Естетична й художня культура – найважливіші

складові формування творчої особистості. Вісник Житомирського державного університету, 2014 (2). С. 74.

22. Іонушкіна Н. Ю. Спорт: гармонія, естетика, краса. Вісник СДНУ. Серія: Філософські науки, 2010. С. 67-72.

23. Ісаєв А. А. Олімпійська педагогіка – система, процес та метод виховання (модельні характеристики): до концепції системотворчого етапу Всесвіт. студент. ігор під патронажем МОК. Спорт для всіх, 1998 С. 35-38.

24. Іванова О. І. Виховні можливості художньої культури та мистецтва у духовному розвитку особистості студентів. Духовність особистості: методологія, теорія і практика, 2011. С. 44-53.

25. Клепко С. Ф. Інтегративна освіта і поліморфізм знання. Київ-Полтава-Харків: ПОПОПП, 1998. 360 с .

26. Кобринський М. Є., Кокашинський А. А. Олімпійська освіта в Республіці Білорусь. Світ спорту, 2003. С. 36-41.

27. Козіна Ж. Л. Інтеграція спорту, науки та мистецтва як реалізація ідей олімпізму. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка, 2017 (147). С. 128-140. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://visnyk.chnpu.edu.ua/>

28. Козіна Ж. Л., Єрмаков С. С., Козін А. В., Козін С. В., Костирко А. А. Спорт та мистецтво як єдиний прояв психофізичних можливостей людини. Здоров'я, спорт та реабілітація, 2016. С. 52-59. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://sportsscience.org/index.php/health/article/view/460>

29. Комплексна програма художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах. Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.yur-info.org.ua/index.php?lang_id=1&menu_id=1182&article_id=165701#

30. Кроль І. М. Потенціал культурної спадщини олімпійського руху в системі гуманітарної освіти школярів. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт), 2018 (96). С. 48-51.

31. Кубертен П. Олімпійські мемуари. Київ: Олімп. л-ра, 1997. 179 с.
32. Куликова Л. М. Олимпийское образование школьников в период педагогической практики. Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. 2003 (4). С. 15-16.
33. Кулинкович Є. Організація та зміст олімпійської освіти. V Міжнар. наук. конгр. «Олімпійський спорт та спорт для всіх». Вільнюс, 2001. С. 87.
34. Лікарська Н. Культура спортсменів та суспільство. Актуальні проблеми міжнародного олімпійського руху. Софія, 1980. С. 290-302.
35. Лоу Б. Краса спорту. Таллін: Радуга, 1984. 256 с.
36. Лубишева Л. І. Інтеграція спортивного та олімпійського виховання в освітньому просторі школи. Наука в олімп. спорті, 2007 (2). С. 36-40.
37. Манетті Дж. Про гідність та перевагу людини. АНО «Видавництво «Політична енциклопедія», 2014. 173 с.
38. Манолакі У., Будевич А. Олімпійський рух у тих виховних цінностей. Наука в олімп. спорт, 2007 (2) С. 22-25.
39. Матвеев С., Радченко Л., Щербашин Я. Олімпійська освіта від Стародавньої Греції до сучасності. Наука в олімп. спорті, 2007 (2) С. 46-52.
40. Олімпійська повістка 2020. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://coa.sportedu.ru/content/istoriya>
41. Олімпійська хартія. Міжнародний олімпійський комітет. В дії з 15 вересня 2017. 57 с. Електронний ресурс. Режим доступу: <http://noc-ukr.org/about/officialdocuments/olympic-charter/>
42. Петльований Г. Необхідність олімпійської освіти школярів, його різних форм, засобів та методів. II Міжнар. форум «Молодь-Наука-Олімпізм». Київ, 2002. С. 163.
43. Платонов В. Н., Булатова М. М., Бубка С. Н. та ін. Олімпійський спорт: у 2 т., 2009 (1). 736 с.
44. Платонова В. Н. Енциклопедія олімпійського спорту. Київ: Олімпійська література, 2004. Т. 3. 632 с.
45. Поняття культури, художньої культури, мистецтва Електронний

ресурс. Режим доступу: www.tutoronline.ru

46. Пуйшієне Е. Принципи інтегруючої програми олімпійської освіти дітей та молоді Литви. *Wychowanie fizycznei sport*. 2002; Т. XLVI; Supl. Nr1; Cz. 21-2.

47. Пуйшієне Е. Структурні особливості загальної програми олімпійської освіти дітей та молоді Литви. П: Практика олімпійської освіти. Матеріали II міжнар. форуму «Молодь-Наука-Олімпізм». Київ, 2002. С. 113.

48. Рубцов В. В., Поливанова К. Н. Освітнє середовище школи як фактор психічного розвитку учнів. Київ, 2007. С. 34-38.

49. Рижкова С. Ф. Мистецтво як виховання особистості підлітка. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*, 2011 (43). С.128-135.

50. Самаранч Х. А. Спорт, культура та мистецтво [Sport, Culture and The Arts] Київ, 1997 (1). С. 9-11.

51. Сабіров О., Пантік В., Гац Г. Стан фізичного розвитку студентів вищих навчальних закладів. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: збірник наук. праць СУНУ ім. Лесі Українки. Луцьк. № 3. 2016. С. 60-66.

52. Зміст та поняття «Мистецької Культури». Електронний ресурс. Режим доступу: <http://worlds-culture.ru/index.php?action=full&id=49>

53. Coubertin P. *Pedagogie sportive. Nouvelle*. Lausanne: Bureau international de Pedagogie sportive, 1919. P. 128.

54. From 1912 to 1948, Art Competitions Were Part of the Olympics. [Electronic resource]. Access mode: <http://mentalfloss.com/article/31269/1912-1948-art-competitions-were-part-olympics>.

55. Grupe O. *Olympismus und olympische Erziehung: Abschied von einer groben idée? Oympischer Sport – Rückblick und Perspektiven*, 1997. Schorndorf. Hofmann. P. 223-243.

56. The Olympic Art Competitions [Electronic resource]. Access mode: http://books.google.com/books/about/The_Forgotten_Olympic_Art_Competitions.

57. Vatzeba O., Stepaniuk S., Tkachuk V., Chemerys M. The attitude of secondary school students of Ukraine to the values of the Olympic sport. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. 2017. 3(39). С. 162-72.